

INSTRUCTIONS FOR SURVIVAL

Jana Geržová / Krystyna Melnyk

Annotation

In the morning hours of 24 February, the army of the Russian Federation attacked Ukraine with the intention of controlling and subduing a neighboring sovereign state, and this aggression has been going on for more than a year. Violence in Ukraine, including attacks on civilians, has not only escalated accompanied by a mass exodus, but efforts to halt the senseless military aggression has shown that not just Ukraine but de facto the whole world has become the vassal of a dangerous man, whose delusion of establishing a “new world order” has no hesitation of threatening with weapons of mass destruction. 77 years after World War 2 ended, we find our lives embroiled in an unprecedented situation of crisis. Even after growing somewhat immune to existential threats after two years of the Covid pandemic, the brutality and cynicism of the Russian army, increasing violence, violation of civilians’ rights, bombardment of humanitarian corridors, unwillingness to negotiate, and coercion are all devastating. On the other hand, these negative emotions are balanced against the Ukrainians’ resolution to defend themselves, and the intensifying solidarity felt with refugees from this territory so menaced by war. In such crisis situations, we seek answers to elementary questions that might help us not just understand the situation but also to see ways out of it. We asked a few of artists and critics from various generations – Juraj Bartusz (b. 1933), Katarína Rusnáková (b. 1959), Omar Mirza (b. 1981), Peter Tajkov (b. 1974), Radovan Čerevka (b. 1980), Ladislav Čarný (b. 1949), Nina Vidovencová (b. 1995), Lenka Kukurová (1978) with the aim of putting together a mosaic of individual perspectives with the working title of *Instructions for Survival*. In the new edition of the magazine, we have decided to address Ukrainian artists in the column who live in asylum in Slovakia, or whose work has been presented here. We start with the work of **Krystyna Melnyk**, who was born in 1993 in Melitopol and now lives in Kyiv. In Slovakia, she had her first solo exhibition at the Gandy gallery under the title *In Front of the Pain* (December 8, 2022 – February 24, 2023).

Detail diela Krystyna Melnyk z výstavy *Pred bolesťou*, Gandy gallery, 8. 12. 2022 – 24. 2. 2023

NÁVOD NA PREŽITIE

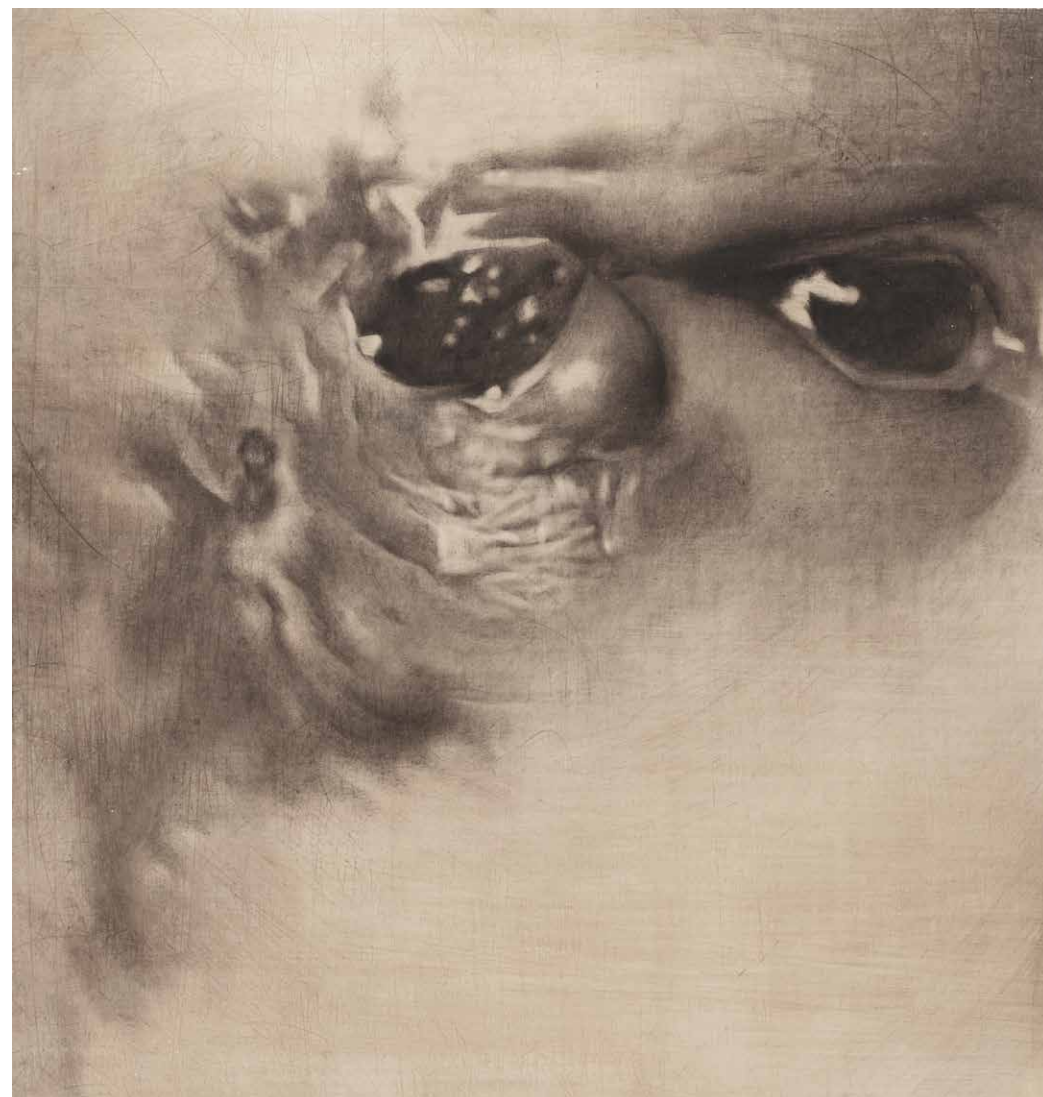
Jana Geržová / Krystyna Melnyk

Anotácia

Dňa 24. februára 2022 v ranných hodinách zaútočila armáda Ruskej federácie na Ukrajinu s ambíciou ovládnuť a podriadit si susedný suverénny štát a táto agresia trvá viac ako rok. Násilie páchané na Ukrajine, vrátane útokov na civilné obyvateľstvo, nielen eskaluje, pričom je sprevádzané hromadným exodom, ale pokusy o zastavenie nezmyselnej vojenskej agresie odhalili, že nielen Ukrajina, ale de facto celý svet sa stal vazalom nebezpečného človeka, ktorý s vidinou nastolenia „nového svetového poriadku“ neváha hroziť použitím zbraní hromadného ničenia. Po 77 rokoch od ukončenia druhej svetovej vojny sa nachádzame v bezprecedentnej krízovej situácii, ktorá vtrhla do našich životov, a hoci sme sa po dvojročnej covidovej pandémie stali voči existenciálnemu ohrozeniu čiastočne rezistentní, brutalita a cynizmus ruskej armády, stupňujúce sa násilie, nerešpektovanie práv civilného obyvateľstva, ostreľovanie humanitárnych koridorov, neochota dohodnúť sa či vydieranie vyrážajú dych. Tieto negatívne emócie sú na druhej strane vyvažované odhodlaním Ukrajincov brániť sa a vzrastajúcou solidaritou s ľuďmi utekajúcimi z vojny ohrozených území. V podobných krízových situáciách hľadáme odpovede na elementárne otázky, ktoré by nám mohli pomôcť nielen pochopiť situáciu, ale aj vidieť možnosti, ako z nej von. V roku 2022 sme do štruktúry časopisu zaradili rubriku *Návod na prežitie*, kde sme oslovili viaceré osobnosti, umelcov a umelkyne, kritikov a kritičky slovenskej kultúry rôznych generácií – Juraj Bartusz (1933), Katarína Rusnáková (1959), Omar Mirza (1981), Peter Tajkov (1974), Radovan Čerevka (1980), Ladislav Čarný (1949), Nina Vidovencová (1995), Lenka Kukurová (1978) –, s cieľom poskladať cez mozaiku individuálnych pohľadov niečo, čo sme si pracovne pomenovali ako *návod na prežitie*. V novom ročníku časopisu sme sa rozhodli, že do rubriky budeme oslovovať ukrajinské umelkyne a umelcov, ktorí žijú v azyle na Slovensku, alebo sa u nás ich tvorba prezentovala. Začíname tvorbou **Krystyny Melnyk**, ktorá sa narodila v roku 1993 v Melitopole a dnes žije v Kyjive. V roku 2022 sa zúčastnila dvojmesačného rezidenčného pobytu v Košiciach (K.A.I.R. Košice Artist in Residence). Jeho výsledky prezentovala na spoločnej výstave s Polinou Shcherbyna v Šopa Gallery v Košiciach (9. 9. – 15. 10. 2022). Prvú samostatnú výstavu na Slovensku mala pod názvom *Pred bolesťou* (8. 12. 2022 – 24. 2. 2023) v bratislavskej Gandy gallery.

Krystyna Melnyk: zo série Rany, 2021, krieda, živica, olej, drevo, 31 x 27,5 cm

Krystyna Melnyk: Oko, 2022, krieda, živica, olej, drevo, 31 x 27,5 cm

Krystyna Melnyk: Telo, ktoré sa chcelo stať krajinou, 2021/2022, krieda, živica, olej, plátno, 130 x 180 cm

Jana Geržová: *Kde ste sa nachádzali 24. februára 2022, keď ruské vojská napadli vašu krajinu? Ako ste tento bezprecedentný útok prežívali vtedy a ako sa naň pozeráte dnes? Narodili ste sa v roku 1993, Ukrajina získala samostatnosť v roku 1991, takže ste realitu Sovietskeho zväzu nezažili. Keď bol Rusmi anektovaný Krym, mali ste 21 rokov. Ako sa tieto turbulentné politické udalosti podpísali na vašom živote?*

Krystyna Melnyk: V roku 2014 som žila na Kryme a študovala na umeleckej akadémii ako nezávislá poslucháčka. Môj posledný deň v Simferopole bol však dňom, ktorý všetko zmenil. V ten deň ruské sily vtrhli na Krym a všetci študenti boli nútení opustiť nielen akadémiu, ale aj celú oblasť. Vrátila som sa domov, do svojho rodného mesta Melitopol a snažila som sa pochopiť, čo sa deje. Najtraumatickejšou skúsenosťou pre mňa bola skutočnosť, že mnohí obyvatelia Krymu sa chceli stať súčasťou Ruska. Považovala som to za zradu a už som sa na Krym nevrátila. Po anexii sa veľa obyvateľov Krymu, najmä mladých a ambiciózných ľudí, presťahovalo do Kyjiva. Nadalej snívajú o tom, že Krym zostane súčasťou Ukrajiny.

Jana Geržová: *Jedna z otázok, ktorá sa v ankete opakuje, pátra po tom, ako ľudia prekonávajú traumu, ktorú tento agresívny vojenský útok vyvoláva a čo ich motivuje ráno vstať a nepoddať sa frustrácii. Čo motivuje vás?*

Krystyna Melnyk: V súčasnosti je pre mňa ťažké hovoriť o mojej traume, či už preto, že ju, paradoxne, necítim, alebo si nedovolím sústrediť sa na ňu. Moja motivácia spočíva v ochrane a zachovaní mojej kultúry, ktorej hrozí zničenie. Je pre mňa dôležité pokračovať v práci aj v chlade, tme a bez tepla. Napriek všetkým ťažkostiam musíme stále napredovať. Každý z nás bojuje svoj vlastný boj a ja chcem prispieť k obrane a rozvoju mojej kultúry.

Jana Geržová: *Na výstave v Gandy gallery v Bratislave ste vystavili súbor obrazov, ktoré sa zvláštnym spôsobom vzťahujú k ľudskému, zväčša ženskému telu, ktoré je ukázané nielen ako veľmi zraniteľné, ale aj so stopami násillia. Na prvý pohľad sa zdá, že obrazy reagujú na utrpenie, ktoré aktuálne zažíva Ukrajina. Túto interpretáciu akoby potvrdzoval samotný názov výstavy Pred bolesťou, hoci najstaršie z prezentovaných diel zo súboru Rany vznikli už v roku 2020. Aká je ich genéza, prečo vznikali, aký bol váš zámer?*

Krystyna Melnyk: Áno, séria Rany vznikla dva roky pred vojnou. Skôr sa považujem za intuitívnu umelkyňu, ktorá občas cíti potrebu dotknúť sa určitých tém. Často neviem vysvetliť, prečo práve tieto témy zamestnávajú moje myšlienky a stávajú sa stredobodom mojej kreativity. Ale keď dokončím prácu, začnem ju analyzovať. Mám skúsenosť so stratou blízkeho človeka, ktorý pomaly umieral, trpel neznesiteľnými bolesťami. Bola som po jeho boku a každý deň som sledovala, ako jeho telo chátra, až ho bolesť pohltila. Táto skúsenosť mi umožnila uvedomiť si, ako veľmi môže utrpenie iných ľudí ovplyvniť náš život. Odvtedy vediem neustály dialóg so smrťou, aj keď chápem, aké dôležité je udržiavať spojenie so svetom aj v ťažkých časoch.

Jana Geržová: *Ako predlohu pre svoje obrazy ste použili reprodukcie zo starých lekárskeho kníh. O aké knihy išlo? Pýtam sa preto, že v roku 1992 vznikla na základe medicínskej knihy Der diagnostische Blick séria portrétnych obrazov Luca Tuymansa, ktoré však nie sú portrétmi konkrétnych ľudí, ale skôr vizualizovaním lekárskej diagnózy. Fotografia ako technický obraz, ktorý sa ako filter postavil medzi realitu a jej zobrazenie zohrala dôležitú úlohu v maľbe od šesťdesiatych rokov 20. storočia až po súčasnosť. Postoje sa rôznia – od viery, že fotografia je skutočnejšia ako realita, až po skepsu v možnosť akéhokoľvek zobrazenia. Akú úlohu hrá fotografia u vás?*

Krystyna Melnyk: Archívy, ktoré používam, pochádzajú z vyradených nemocničných fotografických depozitov. Hneď, keď som tieto fotografie videla, mala som túžbu objasniť ich a moje kresby sa stali formou objatia, ktoré je mi dostupné. Fotografia odkazuje na to, čo bolo, to je pravda. Je to zvláštny druh vzťahu k minulosti, pretože umelci často žijú v minulosti, pričom im záleží na budúcnosti. Luc Tuymans bol počas štúdia mojím obľúbeným umelcom a mal na mňa veľký vplyv. Sme však veľmi odlišní. Ja svoje diela považujem za ikony, pretože transcendentálny zážitok je pre mňa dôležitý.

Jana Geržová: *Spojením ikony a transcendentálneho zážitku odkazujete na sakrálny obraz, ktorý bol súčasťou pravoslávneho a gréckokatolíckeho náboženstva. Do akej miery je u vás prítomný tento historický kontext, do akej miery pracujete s odkazom na Kazimira Maleviča, ktorého Čierny štvorec (1913) je často interpretovaný ako avantgardná verzia pravoslávnej ikony?*

Krystyna Melnyk: Pracujem s obrazom trpiaceho tela, ktorého súčasťou je aj obraz Kristovho tela. Nevytváram však priame súvislosti s kanonickými obrazmi. Vo svojich prácach používam ako základ zmes kriedy a želatíny nanosenú na drevo, ktorá sa tradične používa pri malbe ikon a je s ňou primárne spojená. Pri tvorbe som na Maleviča nemyslela.

Jana Geržová: *Na výstave v Gandy gallery dominuje obraz s názvom Telo, ktoré sa chcelo stať krajinou (2021/2022). Ponúka divákovi zvláštny zážitok – ambivalenciu medzi realitou a abstrakciou. Bolo dôležité, že išlo o telo ženy?*

Krystyna Melnyk: Ženské telo je pre mňa symbolom nádeje, pretože dáva život.

Jana Geržová: *Ani po tom, ako Rusko napadlo Ukrajinu ste krajinu neopustili. Žijete v Kyjive. Aký to je život?*

Krystyna Melnyk: Ťažko povedať, aký je tu život – od normálu to má ďaleko, ale sme jednotní. Všetci chceme mier a chceme, aby Rusi opustili našu zem.